2

Filipino

Ikaapat na Markahan–Modyul 9: Pagbuo nang Wasto at Payak na Pangungusap na may Tamang Ugnayan ng Simuno at Panaguri sa Pakikipag-usap

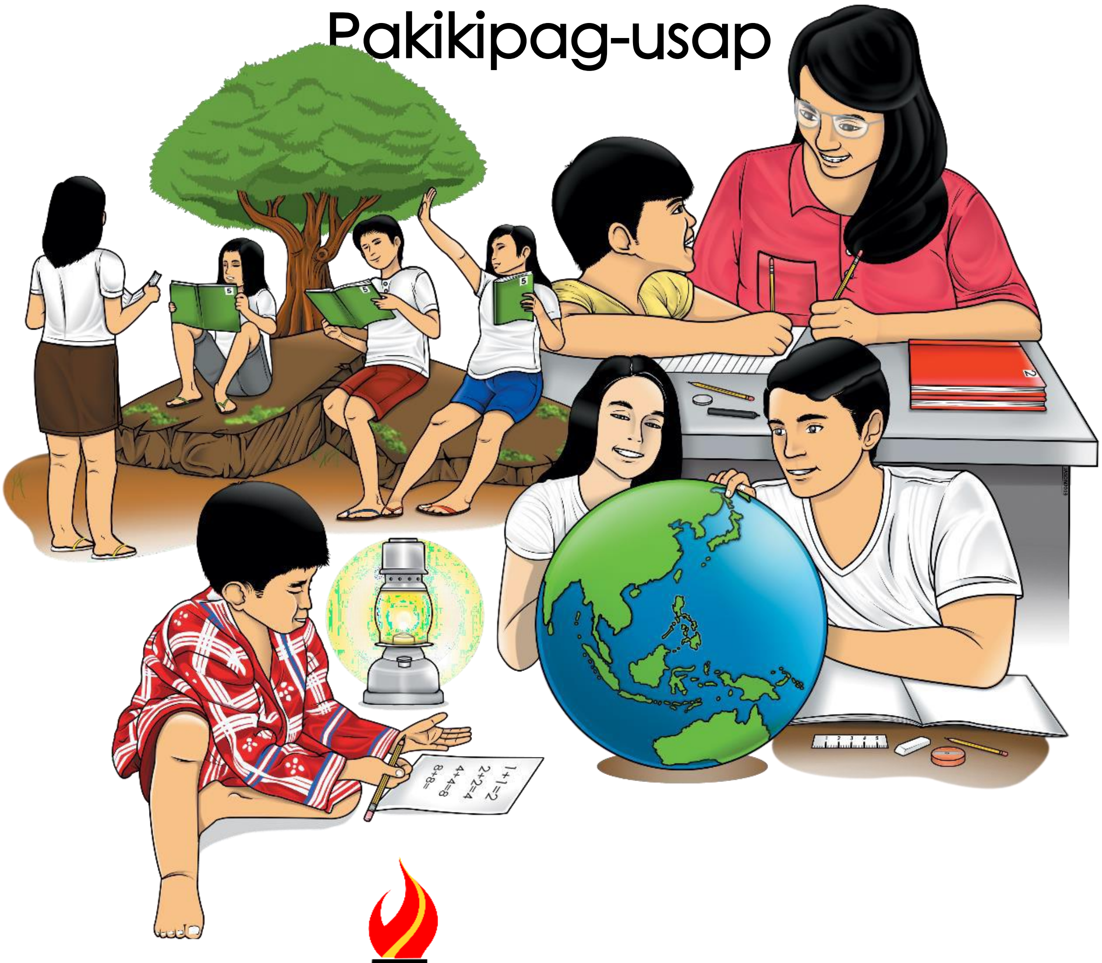

ALTERNATIVE DELIVERY MODE

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Filipino – Baitang 2
Alternative Delivery Mode
Ikaapat na Markahan – Modyul 9: Pagbuo nang Wasto at Payak na Pangungusap na may Tamang Ugnayan ng Simuno at Panaguri sa Pakikipag-usap
Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayon pa man, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisiyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim: Leonor Magtolis Briones
Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Maria Monica C. Suarez
Patnugot ng Wika:	Remedios C. Gerente PhD-CAR
	Marieanne C. Ligsay PhD
Tagasuri:	Edquel M. Reyes MLIS
	Alma T. Bautista PhD
	Remedios C. Gerente PhD-CAR
	Sonny N. De Guzman EdD
	Marieanne C. Ligsay PhD
Tagaguhit:	Isagani D. Tique, Norman B. Cruz
Tagalapat:	Armando Deogines A. Garcia, Norman B. Cruz
Tagapamahala:	Nicolas T. Capulong PhD, CESO V
	Ronilo Al K. Firmo PhD, CESO V
	Librada M. Rubio PhD
	Ma. Editha R. Caparas EdD
	Nestor P. Nuesca EdD
	Engr. Edgard C. Domingo PhD, CESO V
	Leondro C. Canlas PhD, CESE
	Elizabeth O. Latorilla PhD
	Sonny N. De Guzman EdD
	Remedios C. Gerente PhD-CAR

Inilimbag sa Republika ng Pilipinas ng Kagawaran ng Edukasyon – Rehiyon III
Office Address: Matalino St., Government Center, Maimpis, City of San Fernando
Telefax: (045) 598-8580 to 8
E-mail Address: region3@deped.gov.ph

2

Filipino

Ikaapat na Markahan –
Modyul 9: Pagbuo nang Wasto at Payak na Pangungusap na may Tamang Ugnayan ng Simuno at Panaguri sa Pakikipag-usap

DepED
DEPARTMENT OF EDUCATION

Paunang Salita

Para sa tagapagdaloy:

Malugod na pagtanggap sa asignaturang Filipino 2 ng Alternative Delivery Mode (ADM) Modyul para sa araling Pagbuo nang Wasto at Payak na Pangungusap na may Tamang Ugnayan ng Simuno at Panaguri sa Pakikipag-usap.

Ang modyul na ito ay pinagtulungang dinisenyo, nilinang at sinuri ng mga edukador mula sa pambuliko at pampribadong institusyon upang gabayan ka, ang gurong tagapagdaloy upang matulungang makamit ng mag-aaral ang pamantayang itinakda ng Kurikulum ng K to 12 habang kanilang pinanagumpayan ang pansarili, panlipunan at pang-ekonomikong hamon sa pag-aaral.

Ang tulong-aral na ito ay umaasang makauugnay ang mag-aaral sa mapatnubay at malayang pagkatuto na mga gawain ayon sa kanilang kakayahan, bilis at oras. Naglalayon din itong matulungan ang mag-aaral upang makamit ang mga kasanayang pan-21 siglo habang isinasaalang-alang ang kanilang mga pangangailangan at kalagayan.

Bilang karagdagan sa materyal ng pangunahing teksto, makikita ninyo ang kahong ito sa pinakakatawan ng modyul:

Mga Tala para sa Guro

Ito'y naglalaman ng mga paalala, panulong o estratehiyang magagamit sa paggabay sa mag-aaral.

Bilang tagapagdaloy, inaasahang bibigyan mo ng paunang kaalaman ang mag-aaral kung paano gamitin ang modyul na ito. Kinakailangan ding subaybayan at itala ang pag-unlad nila habang hinahayaan silang pamahalaan ang kanilang sariling pagkatuto. Bukod dito, inaasahan mula sa iyo na higit pang hikayatin at gabayan ang mag-aaral habang isinasagawa ang mga gawaing nakapaloob sa modyul.

Para sa mag-aaral:

Malugod na pagtanggap sa Filipino 2 ng Alternative Delivery Mode (ADM) Modyul ukol sa Pagbuo nang Wasto at Payak na Pangungusap na may Tamang Ugnayan ng Simuno at Panaguri sa Pakikipag-usap.

Ang modyul na ito ay ginawa bilang tugon sa iyong pangangailangan. Layunin nitong matulungan ka sa iyong pag-aaral habang wala ka sa loob ng silid-aralan. Hangad din nitong madulutan ka ng mga makabuluhang oportunidad sa pagkatuto.

Ang modyul na ito ay may mga bahagi at icon na dapat mong maunawaan.

Alamin	Sa bahaging ito, malalaman mo ang mga dapat mong matutuhan sa modyul.
Subukin	Sa pagsusulit na ito, makikita natin kung ano na ang kaalaman mo sa aralin ng modyul. Kung nakuha mo ang lahat ng tamang sagot (100%), maaari mong laktawan ang bahaging ito ng modyul.
Balikan	Ito ay maikling pagsasanay o balik-aral upang matulungan kang maiugnay ang kasalukuyang aralin sa naunang leksyon.
Tuklasin	Sa bahaging ito, ang bagong aralin ay ipakikilala sa iyo sa maraming paraan tulad ng isang kuwento, awitin, tula, pambukas na suliranin, gawain o isang sitwasyon.
Suriin	Sa seksyong ito, bibigyan ka ng maikling pagtalakay sa aralin. Layunin nitong matulungan kang maunawaan ang bagong konsepto at mga kasanayan.
Pagyamanin	Binubuo ito ng mga gawaing para sa malayang pagsasanay upang mapagtibay ang iyong pang-unawa at mga kasanayan sa paksa. Maaari mong iwasto ang mga sagot mo sa pagsasanay gamit ang susi sa pagwawasto sa huling bahagi ng modyul.

Isaisip	Naglalaman ito ng mga katanungan o pupunan ang patlang ng pangungusap o talata upang maproseso kung anong natutuhan mo mula sa aralin.
Isagawa	Ito ay naglalaman ng gawaing makatutulong sa iyo upang maisalin ang bagong kaalaman o kasanayan sa tunay na sitwasyon o realidad ng buhay.
Tayahin	Ito ay gawain na naglalayong matasa o masukat ang antas ng pagkatuto sa pagkamit ng natutuhang kompetensi.
Karagdagang Gawain	Sa bahaging ito, may ibibigay sa iyong panibagong gawain upang pagyamanin ang iyong kaalaman o kasanayan sa natutuhang aralin.
Susi sa Pagwawasto	Naglalaman ito ng mga tamang sagot sa lahat ng mga gawain sa modyul.

Sa katapusan ng modyul na ito, makikita mo rin ang:

Sanggunian	Ito ang talaan ng lahat ng pinagkuhanan sa paglikha o paglinang ng modyul na ito.

Ang sumusunod ay mahahalagang paalala sa paggamit ng modyul na ito:

1. Gamitin ang modyul nang may pag-iingat. Huwag lalagyan ng anumang marka o sulat ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.
2. Huwag kalimutang sagutan ang *Subukin* bago lumipat sa iba pang gawaing napapaloob sa modyul.
3. Basahing mabuti ang mga panuto bago gawin ang bawat pagsasanay.
4. Obserbahan ang katapatan at integridad sa pagsasagawa ng mga gawain at sa pagwawasto ng mga kasagutan.
5. Tapusin ang kasalukuyang gawain bago tumungo sa iba pang pagsasanay.
6. Pakibalik ang modyul na ito sa iyong guro o tagapagdaloy kung

tapos nang sagutin lahat ng pagsasanay.

Kung sakaling ikaw ay mahirapang sagutan ang mga gawain sa modyul na ito, huwag mag-aalinlangang konsultahin ang iyong guro o tagapagdaloy. Maaari ka rin humingi ng tulong kay nanay o tatay, o sa nakatatanda mong kapatid o sino man sa iyong mga kasama sa bahay na mas nakatatanda sa iyo. Laging itanim sa iyong isipang hindi ka nag-iisa.

Umaasa kami, sa pamamagitan ng modyul na ito, makararanas ka ng makahulugang pagkatuto at makakakuha ka ng malalim na pang-unawa sa mg kaugnay na kompetensi. Kaya mo ito.

Alamin

Pagkatapos ng aralin, ikaw ay inaasahang makabubuo nang wasto at payak na pangungusap na may tamang ugnayan ng simuno at panaguri sa pakikipag-usap **(F2WG-IVg-j-8).**

Subukin

Panuto: Iugnay ang panaguri na nasa Hanay B sa paksa na nasa Hanay A upang makabuo ng pangungusap. Isulat sa sagutang papel ang letra ng tamang sagot.

Hanay A	Hanay B
___1. Ang mga magsasaka	A. ay mabango.
___ 2. Ang bahaghari	B. ay kilalang pagkaing Pilipino.
___ 3. Ang telebisyon	C. ay may iba't ibang kulay.
___ 4. Ang sampaguita	D. ay nagtatanim ng palay.
___ 5. Ang Adobo	E. ay hugis parisukat.

Aralin 1	Pagbuo nang Wasto at Payak na Pangungusap na may Tamang Ugnayan ng Simuno at Panaguri sa Pakikipag-usap

Ang pangungusap ay salita o mga salita na nagsasaad ng buong diwa. Ito ay binubuo ng simuno at panaguri.

Ang simuno ay ang bahaging pinag-uusapan sa loob ng pangungusap. Ito ay nagsasabi kung ano o sino ang pinag-uusapan sa pangungusap. May mga panandang si at sina kapag tao ang simuno at ang o ang mga kapag ito bagay, lugar, o pangyayari. Samantalang ang panaguri ay ang bahagi ng pangungusap na ang nagsasabi, naglalarawan at nangyayari tungkol sa simuno.

Halimbawa ng simuno sa loob ng pangungusap:

1. Ang Bundok Arayat ay matatagpuan sa Pampanga.

   Anong bundok ang matatagpuan sa Pampanga?

   Ang Bundok Arayat

2. Si Manny Pacquiao ay kilalang boksingero sa buong mundo.

   Sino ang kilalang boksingero sa buong mundo?

   Si Manny Pacquiao

Halimbawa ng panaguri sa loob ng pangungusap:

1. Ang Bundok Arayat ay matatagpuan sa Pampanga.

Ano ang sinasabi tungkol sa Bundok Arayat?
matatagpuan sa Pampanga

2. Si Manny Pacquiao ay kilalang boksingero sa buong mundo.

Ano ang sinasabi tungkol kay Manny Pacquiao?
kilalang boksingero sa buong mundo.

Balikan

Panuto: Ibigay ang pangalan ng bawat larawan na babanggitin ng iyong magulang o tagapag-alaga. Isulat sa sagutang papel ang tamang sagot.

1. __1.____________________________

2. ______________________________

3. ______________________________

4. ______________________________

5. ______________________________

Tuklasin

Basahin ang kuwento at unawain itong mabuti.

Halina't Magtanim

ni Maria Monica C. Suarez

Maaga pa lamang ay abala na ang magkapatid na Roberto at Mina sa pagtatanim, pagdidilig ng halaman, at paglilinis ng kanilang bakuran. Ang kanilang pamilya ay sumali sa proyektong "Bayanihan sa Pagtatanim" ng kanilang barangay.

"Kuya Roberto, malinis na ang ating bakuran. Maaari na ba tayong magtanim?" tanong ni Mina sa kanyang kuya. "Oo, pwede na," sagot ni Roberto. "Ihanda na natin ang mga punla."

Maingat na itinanim ng magkapatid ang mga punla ng kamatis, okra, talong, sitaw at ampalaya sa kanilang bakuran. Pagkatapos, itanim ay diniligan nila ang mga ito.

Lumipas ang mga araw at namunga na ang mga itinanim na gulay ng magkapatid. Ibinahagi nila sa kanilang mga kapitbahay ang mga gulay mula sa kanilang bakuran. Buong pagmamalaking pinagmasdan ng kanilang mga magulang ang kasipagan at kabutihan ng kanilang mga anak. Tuwang - tuwa rin ang punong barangay at mga kapitbahay kina Roberto at Mina.

Panuto: Sagutin ang mga tanong. Isulat sa sagutang papel ang letra ng tamang sagot.

1. Sino-sino ang mga tauhan sa kuwento?
   a. Roberto at Mina
   b. Dan at Piolo
   c. Ana at Kara

2. Ano ang ginagawa ng magkapatid sa kuwento?
   a. Nagluluto ng almusal.
   b. Naglilinis at nagtanim sa kanilang bakuran.
   c. Pumapasok sa paaralan.

3. Ano ang tawag sa proyektong sinalihan nina Roberto at Mina?
   a. "Kalinisan sa Barangay"
   b. "Bayanihan sa Pagtatanim"
   c. "Kabataan Kontra Droga"

4. Ano-anong punla ang itinanim ng magkapatid?
   a. kamatis, okra, talong, sitaw at ampalaya
   b. sitaw, bataw, patani, at kalabasa
   b. upo, sitaw, kamatis, talong, at kalabasa

5. Ano ang natutuhan mo sa kuwentong iyong binasa?
   a. Magtanim ng gulay sa bakuran.
   b. Maligo araw-araw.
   c. Igalang ang mga nakakatanda.

Suriin

Panuto: Piliin ang wastong simuno sa pangungusap. Isulat sa sagutang papel ang letra ng tamang sagot.

1. Magaling sumayaw si Nena.
   a. si Nena
   b. magaling sumayaw
   c. ay magaling sumayaw

2. Mabibilis maglakad sina Gino at Raniel.
   a. ay mabilis
   b. mabilis maglakad
   c. sina Gino at Raniel

3. Si Helen ay nabasa sa ulan.
   a. nabasa sa ulan
   b. Si Helen ay nabasa
   c. Si Helen

4. Ang mga bata ay naglalaro ng bola.
   a. ay naglalaro ng bola
   b. Ang mga bata
   c. ng bola

5. Pinakamalaking bundok sa Pilipinas ang Bundok Apo.
   a. sa Pilipinas
   b. ang Bundok Apo.
   c. pinakamalaki

Mga Tala para sa Guro
Ipagawa ang mga pagsasanay sa mag-aaral.

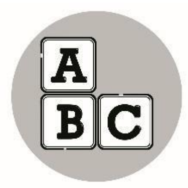

Pagyamanin

Gawain 1

Panuto: Basahin ang simuno sa bawat bilang. Hanapin sa loob ng kahon ang panaguri upang makabuo nang wasto at payak na pangungusap. Isulat sa sagutang papel ang tamang sagot.

ay mga gamit sa pag-aaral.
ay magkaklase.
ay hugis bilog.
ay nagpunta sa dentista kahapon.
ay nagbibigay ng sariwang hangin sa atin.

1. Ang bola ____.
2. Ang mga puno __________________________________.
3. Si Roni ____.
4. Ang lapis at papel ______________________________.
5. Sina Ben at Mina _________________________________.

Gawain 2

Panuto: Basahin ang mga nakasalungguhit. Lagyan ng tsek (✓) kung ito ay panaguri at ekis (x) kung ito ay simuno. Isulat sa sagutang papel ang tamang sagot.

1. <u>Ang bata</u> ay nagsusulat.
2. Si Rona <u>ay nagpunta sa parke.</u>
3. Ang aking aso <u>ay malaki.</u>
4. <u>Sina Jose at Wally</u> ay matalik na magkaibigan.
5. <u>Ang mga bisita</u> ay binigyan ng regalo.

Gawain 3

Panuto: Piliin ang simuno sa loob pangungusap. Isulat sa sagutang papel ang tamang sagot.

1. Ang Bulkang Pinatubo ay matatagpuan sa Zambales.
2. Ito ay may malaking bukana.
3. Maraming aktibong bulkan ang pulo ng Luzon.
4. Ang tanawin papunta sa Bulkang Pinatubo ay maganda.
5. Maraming bato ang paligid ng Bulkang Pinatubo.

Isaisip

Panuto: Piliin sa loob ng kahon ang sagot upang mabuo ang kaisipan. Isulat sa sagutang papel ang tamang sagot.

bahagi	simuno	mensaheng
panaguri	dalawang	

Ang pangungusap ay may _________________ bahagi, ito ay ang _________________ at _________________.

Mahalagang malaman ang mga _________________ ng pangungusap upang maihayag nang maayos ang _________________ nais ipabatid.

Isagawa

Panuto: Piliin ang wastong panaguri upang mabuo ang bawat pangungusap. Isulat ang letra ng tamang sagot sa sagutang papel.

1. Ang tsokolate ay ___________.
   a. matamis
   b. maasim
   c. maalat

2. Ang doktor ay ___________.
   a. nagtuturo sa paaralan
   b. gumagamot ng may sakit
   c. nagbubunot ng sirang ngipin

3. Ang pagiging magalang ay ___________.
   a. dapat iwasan
   b. hindi dapat ugaliin
   c. isang mabuting pag-uugali

4. Ang wastong pagtatapon ng basura ay ___________.
   a. nakakabuti sa kapaligiran
   b. nakadaragdag sa kalat
   c. nakakapagod na gawain

5. Ang pagkain ng gulay ay ___________.
   a. nagdudulot ng sakit
   b. nakakapagpalakas ng katawan
   c. hindi nakakabuti sa katawan

Tayahin

Panuto: Makikita sa ibaba ang hanay ng mga salita. Bumuo ng pangungusap na may simuno at panaguri gamit ang mga salitang ibinigay. Isulat sa sagutang papel ang sagot.

Halimbawa: puno mataas
Pangungusap : Ang puno ay mataas.

1. bag bago
2. lapis matulis
3. Remy masipag
4. Jose matalino
5. ospital Malaki

Karagdagang Gawain

Panuto: Basahin ang kuwento. Itala ang mga simuno at panaguri na matatagpuan dito. Isulat sa sagutang papel ang sagot.

Magkapitbahay sina Bert at Jed. Sila ay parehong nasa Ikalawang Baitang. Paborito nilang laro ang basketbol. Masayahin silang dalawa. Matalik na magkaibigan ang turingan nila sa isa't isa.

Simuno	Panaguri

Susi sa Pagwawasto

Subukin 1. D 2. C 3. E 4. A 5. B	**Balikan** 1. bulaklak 2. bata 3. aso 4. puno 5. mangga	**Tuklasin** **Mga sagot sa tanong:** 1. a 2. b 3. b 4. a 5. a	**Suriin** **1.** a **2.** c **3.** c **4.** b **5.** b
Pagyamanin			
Gawain 1 1. ay hugis bilog. 2. ay nagbibigay ng sariwang hangin sa atin. 3. ay nagpunta sa dentista kahapon. 4. ay mga gamit sa pag-aaral. 5. ay magkaklase.	**Gawain 2** 1. X 2. ✓ 3. ✓ 4. X 5. X	**Gawain 3** 1. Bulkang Pinatubo 2. Ito 3. Ang pulo ng Luzon 4. Ang tanawin 5. ang paligid ng Bulkang Pinatubo	**Isaisip** dalawang simuno panaguri bahagi mensaheng
Isagawa 1. a 2. b 3. c 4. a 5. b	**Tayahin** 1. Ang bag ay bago. 2. Ang lapis ay matulis. 3. Masipag si Remy. 4. Matalino siJose. Ang ospital ay Malaki.	Karagdagang Gawain (see table below)	

Karagdagang Gawain

Simuno	Panaguri
Sina Bert at Jed	ay magkapitbahay.
Sila	ay parehong nasa Ikalawang baitang.
ang basketbol	Paborito nilang nilalaro.
silang dalawa	Masayahin
ang turingan nila sa isa't isa	Matalik na magkaibigan.

Sanggunian

Balaso, Alili M., Rogador, Marissa C., Wikang Sarili 2. Quezon City:Abiva Publishing House,Inc. 2016 p. 457-461

DepEd Order No. 89 s.2020. Most Essential Learning Competencies Filipino, Grade 2 Quarter 4 pp. 150

Dreo-Lozandem, Eden. Wika at Buhay 3. Pasig City 1605:ICI Ministries Inc.,2010. pp. 214-216

Garcia, Nilda S., Jackelyn F. Aligante, Melany B. Ola, Aida J. Cruz, Erlinda B. Castro, Virginia C. Cruz, Matilde N. Padalla, Galcoso C. Alburo, and Estrella C. Cruz. *Ang Bagong Batang Pinoy Filipino 2 Kagamitan Ng Mag-aaral.* Pilipinas: Rex Book Store Inc.2013.pp 511-512

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph